

Voortgang
Provinciale Rijksvastgoedplannen Flevoland
2018

Inhoud

Inleiding	3
Agrarische structuurversterking	3
Bodemvitaliteit	3
Bodemdaling	4
De havens	5
Kruising Ganzenweg/Knardijk.....	6
Luchthaven Lelystad (inclusief strategische gronden).....	6
MIRT-onderzoek kantoren Lelystad	7
MITC.....	8
Nieuwe Natuur	8
Oosterwold	9
Pampus	9
Penitentiaire instellingen	10
Provinciale Omgevingsvisie.....	10
Watersportstrand Houtribdijk.....	11
Windenergie	11
Zeeasterweg.....	12
Zonneparken.....	12

Inleiding

De provincie en het Rijk werken samen op diverse dossiers waar rijksvastgoed een belangrijk thema is. De ze projecten worden beschreven in voorliggende voortgangsrapportage. Het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) is primair het aanspreekpunt voor de beschreven projecten. De dossiers zijn inhoudelijk zeer uiteenlopend en zijn bij meerdere vastgoed houdende rijksdiensten belegd. Deze rapportage beschrijft de voortgang van de diverse projecten alsmede eventuele knelpunten en actiepunten over het jaar 2018.

Agrarische structuurversterking

Achtergrond

Begin 2015 is de Agenda Vitaal Platteland vastgesteld met daarin 17 onderwerpen, waar de provincie samen met andere partijen mee aan de slag gaat om de kwaliteit van het wonen, werken, leven en recreëren in het landelijke gebied van Flevoland te verbeteren. Het geven van een impuls aan agrarische structuurversterking is één van de actiepunten. Door de voortgaande schaalvergroting in de landbouw is de huidige verkavelingssituatie van veel bedrijven niet meer optimaal. De verspreid liggende veldkavels leiden tot extra arbeid en grotere vervoersafstanden.

LTO Noord heeft bij zijn leden vastgesteld dat er belangstelling bestaat voor het organiseren van vrijwillige kavelruil. De STIVAS heeft voor een proefgebied in de Noordoostpolder onderzoek gedaan naar de verkavelingssituatie en beveelt aan om kavelruil toe te passen. Gedeputeerde Staten verklaarden zich bereid om (bij gebleken voldoende behoefte) een nieuwe POP3-regeling hiervoor in te stellen, op voorwaarde dat de te treffen maatregelen ook bijdragen aan overige gebiedsprocessen die spelen in de provincie. Om daar beter zicht op te krijgen, is de Stuurgroep Grondgebruik Flevoland in het leven geroepen, waaraan naast de provincie het waterschap Zuiderzeeland, de LTO Noord en het RVB deelnemen. De stuurgroep heeft ervoor gekozen om het toepassen van vrijwillige kavelruil te plaatsen in een bredere verkenning van de trends en ontwikkelingen, die het grondgebruik in de provincie de komende decennia zullen bepalen.

Resultaat

Inmiddels heeft de POP3-procedure geleid tot een opdracht aan STIVAS om concrete kavelruilprojecten uit te werken. Tevens is het onderzoek “Grond in Beweging, Ontwikkelingen in het grondgebruik in de provincie Flevoland in de periode tot 2025 en 2040” uitgevoerd, door Wageningen Economic Research en het Kadaster in opdracht van de Stuurgroep. Het rapport is te downloaden in het E-depot <http://edepot.wur.nl> of op www.wageningenUR.nl/lei (onder publicaties Wageningen Economic Research).

Op grond hiervan wordt de Stuurgroep geadviseerd om in enkele deelgebieden met de meest ingrijpende veranderingen in het grondgebruik adaptatiestrategieën te laten ontwikkelen door **lokale allianties van stakeholders. De reeds bestaande stuurgroep “Bodemdaling Zuidwest Emmeloord” is daar een van. (zie ook het onderwerp “bodemdaling”)**

Bodemvitaliteit

Achtergrond

Het Rijk is eigenaar van ca 22% van de Flevolandse grond. Het RVB verpacht gronden en boerderijen aan de boeren. In zijn brief aan de Tweede Kamer over de ‘Actualisatie van het beleid voor de agrarische gronden van de Staat’ kondigde staatssecretaris Knops (BZK) aan, dat hij met het ministerie van LNV wil bezien hoe de uitgangspunten voor duurzaam bodembeheer kunnen worden verankerd in het uitgiftebeleid van het RVB. Zij zullen onderzoeken hoe de uitgiftepraktijk voor de diverse pachtvormen verbeterd kan worden, opdat de bodemkwaliteit duurzaam geborgd wordt. Deze onderwerpen maken onderdeel uit van het Regionaal Ontwikkelprogramma (ROP) van het RVB.

Resultaat

Voor de agrarische gronden, die geliberaliseerd verpacht worden (looptijd korter dan 6 jaar) wordt de bodemkwaliteit aan het begin en aan het einde van de contractperiode gecontroleerd. Pachtvrije gronden, die volgens het vigerend ruimtelijk beleid van de lokale overheden langdurig hun agrarische bestemming zullen behouden, en welke niet gereserveerd zijn voor

bedrijfsverplaatsingen, zullen vanaf 2019 via openbare inschrijving in erfpacht aangeboden worden. Ook voor deze gronden zullen regelmatig controles van de bodemkwaliteit plaatsvinden. Het in langdurige erfpacht uitgeven van gronden is bepleit door meerdere agrarische brancheorganisaties; het draagt bij aan de continuïteit van de agrarische ondernemingen en aan het borgen van de bodemkwaliteit.

Bodemdaling

Achtergrond

Na het bodemdalingsonderzoek in de regio Emmeloord Zuidwest heeft de Stuurgroep Grondgebruik Flevoland in het najaar van 2017 opdracht gegeven aan Wageningen Economic Research en het Kadaster voor een brede analyse van de trends en ontwikkelingen die tot verandering van het gebruik van de gronden in Flevoland kunnen leiden; dit met de blik op 2025 respectievelijk 2040.

Resultaat

De Stuurgroep heeft op 15 november 2018 het onderzoeksrapport “Grond in Beweging, Ontwikkelingen in het grondgebruik in de provincie Flevoland in de periode tot 2025 en 2040” beoordeeld. Naast planologische ontwikkelingen (onttrekking van landbouwgrond voor stedenbouw, natuur, infrastructuur en het duurzaam opwekken van (zonne-)energie) en de dynamiek in de agrarische sectoren (schaalvergroting, intensivering, verbrede landbouw, natte teelten, biologische landbouw e.d.) is voor geheel Flevoland in beeld gebracht waar en in welke mate bodemdaling moet **worden verwacht. Met name in de regio's Emmeloord Zuidwest en Almere Zuidoost en verder** verspreid op kleinere locaties wordt tot 2040 op ongeveer 3.000 ha bodemdaling verwacht, die tot verslechtering van de agrarische productieomstandigheden zal leiden. De effecten van bodemdaling worden verergerd door wateroverlast in het groeiseizoen als gevolg van heviger neerslag in korte tijd (klimaatverandering) en door verspreid voorkomend bederf van de bodemstructuur als gevolg van intensieve landbewerking.

Actie

De onderzoekers adviseren de provincie om in de zes onderscheiden deelgebieden adaptatiestrategieën uit te werken en te komen tot nieuwe combinaties van ruimtegebruik. Dit zou moeten geschieden door brede allianties van regionale grondgebruikers, overheden, onderzoeksinstituten en andere stakeholders. De provincie Flevoland en het RVB hebben opdracht gegeven aan de BNSP (Bond van Nederlandse Stedenbouwkundigen en Planologen) en de NVTL (Nederlandse Vereniging van Tuin- en Landschapsarchitecten) om een verkennend ontwerpend onderzoek over het grondgebied van Flevoland te organiseren in het kader van het programma Regio van de Toekomst en daarmee ook als een van de vier regionale verkenningen in het kader van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Op 1 november 2018 vond een eerste ateliersessie plaats in Nagele. Doel van dit programma is om op basis van de te verwachten ontwikkelingen te komen tot nieuwe combinaties van grondgebruik, waarbij aangepaste vormen van landbouw (bijvoorbeeld in bodemdalingsgebieden) samengaan met grondgebruik in het verlengde van de grote opgaven uit het regeerakkoord (energietransitie, klimaatadaptatie, duurzame voedselvoorziening, de woningbouw), de Metropoolregio Amsterdam en de Omgevingsvisie Flevoland (Landbouw Meerdere Smaken). De ontwerppacties dienen ook inzicht te geven in het gewenste beleid en het inzetten van nationale beleidsinstrumenten, waarover het kabinet in het kader van de NOVI besluiten kan nemen.

Op 6 maart 2019 heeft staatssecretaris Knops een bezoek aan Flevoland gebracht. Het onderzoeksrapport is hierbij formeel overhandigd en openbaar gemaakt. De staatssecretaris heeft daarbij aangegeven dat hij het dossier dermate van belang acht dat hij graag samen met de regio de aanbevelingen uit het rapport verder wil uitwerken. Flevoland zal worden aangemerkt als experimenteel gebied waar het RVB een vernieuwend instrumentarium wil inzetten.

Foto 1. Overhandiging van het rapport "Grond in Beweging, Ontwikkelingen in het grondgebruik in de provincie Flevoland in de periode tot 2025 en 2040" aan staatssecretaris Knops

De havens

Achtergrond

Flevokust Haven

Flevokust Haven is een nieuwe multimodale containerterminal en overslaghaven met een bedrijventerrein voor de zwaardere milieucategorieën (3 t/m 5). Deze haven is gebouwd aan de noordkant van Lelystad. Flevokust is een schakel in de ruimtelijke-economische structuur van de Noordvleugel van Nederland.

Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland

Binnen de gemeenten Urk en Noordoostpolder bestaat al meerdere jaren de wens om bij Urk een nieuwe buitendijkse haven te realiseren. De vraag naar het (ver)bouwen van steeds grotere jachten en werkschepen wordt belemmerd door de beperkte bestaande kade- en milieuruimte en de ligging van de bestaande (oude) haven van Urk.

Resultaat

Flevokust Haven

De overslaghaven Flevokust Haven is medio 2018 in gebruik genomen.

Qua grondtransactie zijn er twee erfpachtovereenkomsten met het RVB opgesteld: een erfpachtovereenkomst voor het gebied waar de terminal is gerealiseerd en een erfpachtovereenkomst voor het gebied waar de golfbreker is gerealiseerd. Het passeren van de akte voor het terminalterrein heeft in september 2016 plaats gevonden. Zowel het Rijk als de provincie hebben mandaten verleend voor het passeren van de akte voor de golfbreker.

Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland

In 2018 zijn er gesprekken gevoerd met RVB en RWS over de grondtransacties benodigd voor de realisatie van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland. In oktober 2018 is er bestuurlijk een oplossingsrichting gedefinieerd die nu verder uitgewerkt wordt tot juridisch bindende overeenkomsten.

Actie

Er dient een gezamenlijk gedragen planning te komen.

Kruising Ganzenweg/Knardijk

Achtergrond

De turbotonde op de kruising Ganzenweg/Knardijk heeft onvoldoende afwikkelingscapaciteit. Het gevolg is dagelijkse files en de verwachting is dat dit de komende jaren alleen maar zal toenemen. Daarom zal de turbotonde worden omgebouwd tot een ongelijkvloerse kruising. Een deel van de huidige Provinciale weg (incl. de brug) ligt op grond van RVB. De huidige kruising met een turbotonde wordt aangepast naar een ongelijkvloerse kruising, waardoor er sprake is van een ander ruimtegebruik. Naast de aanpassingen aan de weg, de brug en de kruising zal ook de huidige dijk worden verlegd. De benodigde grond voor het verleggen van de dijk is momenteel nog van het RVB.

Resultaat

Er zijn verkennende gesprekken gevoerd tussen de provincie en het RVB om tot grondruil of grondaankoop te komen en de verwachting is dat in 2019 de grondruil/aankoop zal plaatsvinden. In het gebied Harderhaven ligt een perceel grenzend aan de huidige rotonde. De gemeente heeft de ambitie om de ruimte van het perceel te gebruiken voor economische ontwikkeling. De provincie heeft aangegeven mogelijk een deel van dit perceel te willen kopen. Mocht een bedrijf zich melden bij het RVB om het perceel te willen kopen, heeft de provincie het recht tot eerste koop. Het RVB zal de provincie hierover in een vroeg stadium informeren.

Luchthaven Lelystad

Achtergrond

Om de economische functie van Schiphol te behouden en versterken, is het nodig om de huidige luchthaven van Lelystad uit te breiden en te ontwikkelen. Vanaf 2020 zullen de eerste vakantievluchten vertrekken vanaf Lelystad Airport.

Resultaat

Bedrijfsverplaatsing

Op termijn zit 1 bedrijf aan de Vlotgrasweg in het verlengde van de landingsbaan bij 45.000 vliegbewegingen op een erg gehinderde en daarmee ongewenste locatie. Luchthaven Lelystad, gemeente Lelystad en de provincie hebben, hoewel hier geen wettelijke plicht toe bestaat, daarom samen met de eigenaar en zijn adviseur gezocht naar mogelijkheden voor een (bedrijfs)verplaatsing. Het RVB heeft op verzoek van het ministerie van IenM haar vastgoedportefeuille ingezet.

De eigenaar van het agrarisch bedrijf heeft besloten van deze mogelijkheden geen gebruik te willen maken. Hiermee is de rol van het RVB afgerond.

Strategische gronden

Aan de Eendenweg zijn in 1994 door het RVB strategische gronden aangewezen ten behoeve van de ontwikkeling van Lelystad Airport. Gemeente, provincie en luchthaven hebben het RVB in 2017 verzocht om deze beslissing in heroverweging te nemen in het licht van de laatste stand van zaken (ontwikkeling luchthaven vindt plaats op een andere locatie aan de andere zijde van de start- en landingsbaan, ontwikkeling Lelystad Airport Business Park). In reactie hierop heeft het RVB laten weten dat verkoop nog niet aan de orde is. Samen met de luchthaven en gemeente Lelystad inventariseert de provincie welke andere mogelijkheden er zijn voor de betrokken agrariërs.

Verbindingsweg en aansluiting A6

Ten behoeve van Lelystad Airport en de woon- en werkgebieden van Lelystad is met het Rijk in 2016 een realisatieovereenkomst gesloten om het eerste deel van de Anthony Fokkerweg door te trekken naar de A6 met een (halve) aansluiting op de A6.

Het inpassingsplan is inmiddels onherroepelijk, het referentieontwerp is vastgesteld, de aanbestedingsprocedure is opgestart met het selecteren van partijen en het administratieve deel van de oteigening is afgerond met de publicatie van een Koninklijk Besluit.

Met het RVB is overeenstemming bereikt over de aankoop van de benodigde gronden; er was sprake van rijks belang, wat ook eerder via een brief door de RvB is bevestigd. De gronden zijn op 31

oktober 2018 door het RvB geleverd aan de provincie. Daarmee is een belangrijke stap gezet in het verkrijgen van alle gronden die nodig zijn. Resteert nog de gronden van met name de (erf-) pachters. De eigendomsverzekering heeft plaatsgevonden op basis van voorlopige begrenzingen. Op termijn zullen de definitieve grenzen worden vastgesteld. Hiermee is de rol van het RvB afgerond voor het betreffende project. Wel wordt verwacht dat voor eventuele toekomstige ontwikkelingen mogelijk er weer opnieuw relaties met het RvB zullen zijn vanwege betrokken gronden van het RvB.

MIRT-onderzoek kantoren Lelystad

Achtergrond

In het eindrapport MIRT-onderzoek (Rijks)vastgoedstrategie Lelystad zijn de voorkeursscenario's beschreven voor 3 gebieden in Lelystad voor de lange termijn:

- Kustgebied Batavia: invulling tijdelijke functies van het gebouw van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed;
- Het Hanzepark: kantoorgebied evt. aangevuld met tijdelijke functies en zorg/onderwijs;
- Lelycentre en omgeving: slopen of herbestemmen in combinatie met wonen en zorg. Verbeteren van het groen en de openbare ruimte.

Resultaat

Kustgebied Batavia

Het gebouw van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed is verkocht aan BSOS, eigenaar van BataviaStad Outlet Shoppingcenter. De verkoop heeft medio 2016 plaats gevonden. Er zijn geen actiepunten meer voor dit gebied.

Hanzepark

Van de drie (Rijks) panden in het Hanzepark, de kantoren locatie naast het centraal station Lelystad, is alleen het gerechtsgebouw nog als rijksgebouw in gebruik. Schepenen 7 (voormalige pand Openbaar Ministerie) en Schepenen 9 (gebouwd voor Raad voor de Kinderbescherming) staan leeg. Het RvB heeft een vastgoedbeschermer ingehuurd zodat de panden toch in gebruik blijven. Woonzorg Flevoland heeft mogelijk interesse in één van de twee leegstaande panden. Woonzorg Flevoland zou voor een deel de kantoorfunctie willen handhaven en het andere deel willen gebruiken voor zorg. Gemeente Lelystad en Woonzorg Flevoland zijn hierover in gesprek. De gemeente heeft aangegeven niet mee te willen werken aan de transformatie van kantoren naar woningen op deze locatie, omdat deze locatie wordt gezien als A-locatie voor kantoren. Het RvB stelt een verkoopstrategie op voor de panden.

Lelycentre

Voor het Smedinghuis is een studie naar de eventuele transformatiemogelijkheden van het Smedinghuis gedaan waarbij de Rijksbouwmeester is betrokken. Het Smedinghuis is een ensemble van verschillende bouwdelen, verbonden door een verhoogd maaiveld, waarvan het voormalige pand van de Nationale Politie onderdeel is. Deze is daarom ook opgenomen in de studie tot herontwikkeling. Onder leiding van een onafhankelijke voorzitter zijn door de gemeente diverse workshops georganiseerd met de eigenaren en belanghebbenden van het Lelycentre om zo tot een integrale visie te komen. Hieruit is een gebiedsplan voortgekomen wat eind 2017 aan de gemeenteraad is voorgelegd. Op de individuele plannen van de eigenaren is een verdiepingsslag gemaakt onder leiding van de Rijksbouwmeester. De resultaten hiervan worden zoveel mogelijk meegenomen in de uitvoering van de plannen.

Het Smedinghuis wordt nog steeds gebruikt door Rijkswaterstaat, maar er is wel sprake van overmaat. Daarom wordt gekeken naar transformatie mogelijkheden van het Smedinghuis in samenhang met ontwikkelingen in de omgeving.

Actie

Nu de belangrijkste actiepunten zijn afgerond, kan een besluit worden genomen over de wijze van voorzetting van de samenwerking. **Voor de deelgebieden zijn gezamenlijke voorkeursscenario's** vastgesteld, maar dat heeft in Hanzepark nog niet geleid tot het vullen van de rijks panden. Het Smedinghuis is verhuurd, maar er is wel sprake van overmaat. Over de invulling van het pand en de rol van het pand die in het gebied kan hebben wordt nagedacht. Een vraag kan dus zijn welke **inspanningen het RvB gaat plegen om de voorkeursscenario's gerealiseerd te krijgen.**

MITC

Achtergrond

RDW en Rijkswaterstaat hebben gezamenlijk een ontwikkelplan geschreven voor een Mobiliteit & Infrastructuur Test Centrum (MITC) op de locatie NLR Marknesse. Aanleiding hiervoor is de verplaatsing van het huidige RDW-testcircuit in samenhang met de ontwikkeling van Lelystad Airport. Dit biedt de mogelijkheid om op de nieuwe locatie in Marknesse een moderne testbaan aan te leggen en aan te sluiten bij de groeiende behoefte aan aanvullende voorzieningen op de testbaan en divers voertuig- en infrastructuuronderzoek.

In dit perspectief is sprake van:

- De verhuizing van de huidige testbaan (fase 1) met mogelijk een verlenging ten opzichte van de huidige lengte en het aanleggen van een parallelbaan (fase 2);
- De **ontwikkeling van een “DigiCity”**. Om **intelligente en zelfrijdende voertuigen goed te** kunnen testen is in de toekomst namelijk meer nodig dan alleen een ovale testbaan. Tests zullen ook in een bebouwde en stedelijke omgeving uitgevoerd moeten worden. Dit wordt **aangeduid met “DigiCity” (fase 3)**;
- Clustervorming met grote economische impact: samenwerking met en tussen kennisinstellingen (o.a. NLR, DNW en RWS), aanhaken onderwijs en bedrijfsleven, het entameren van nieuw onderzoek, het valoriseren van kennis en het faciliteren van start-ups (fase 4).

De combinatie van MITC en NLR op één locatie zorgt bovendien voor een concentratie van hoogwaardige kennis en ervaring in een breed perspectief omtrent mobility. Niet in de laatste plaats gaat het hierbij om het (mede)gebruik van de Duits-Nederlandse Windtunnel.

Resultaat

Onder regie van het ministerie van I&M heeft eerder een onderzoek plaatsgevonden naar de beste locatie voor het MITC. Dit onderzoek is uitgevoerd door het RVB. Directie RDW, Directeur-Generaal van het RVB en de Secretaris-Generaal van het ministerie van I&M hebben gezamenlijk geconcludeerd dat de voorkeur uitgaat naar de locatie Marknesse. Dit is per brief van 18 juli 2016 bevestigd aan het college van de provincie Flevoland.

Voor bekostiging van de verplaatsing (fase 1) is RDW deels afhankelijk van de opbrengst van het terrein dat ze bij Lelystad Airport achterlaten. Er is in beginsel overeenstemming met Schiphol Groep, maar wachten is op beslissende besluitvorming door Schiphol. Ook is het van belang dat RDW toestemming krijgt van het ministerie I&W voor de verplaatsing. De provincie en de gemeente Noordoostpolder richten zich met name op de realisatie van fase 3 en 4. Hier is ook de aanvraag Regio Deal op gericht.

Actie

In de Regio Deal is het **volgende opgenomen: “Opnemen van het MITC in de eerste tranche van het regionaal ontwikkelprogramma van het RVB” en “De maatschappelijke meerwaarde van het RVB inzetten als katalysator voor de ontwikkeling van het MITC”**.

Nieuwe Natuur

Achtergrond

Als belangrijke grondeigenaar in Flevoland wordt met het RVB gewerkt aan afspraken over de inzet van RVB-gronden ten behoeve van het Programma Nieuwe Natuur.

Het Rijk heeft aangegeven het Programma Nieuwe Natuur als belangrijke opgave te zien waardoor het mogelijk wordt om ook RVB-gronden aan de provincie te verkopen mits ze aantoonbaar benodigd zijn voor de opgave. De provincie speelt een actieve rol bij de grondverwerving omdat initiatiefnemers de grond niet rechtstreeks van het RVB kunnen kopen.

Resultaat

In het verlengde van de grote stap in 2017 wordt momenteel gewerkt aan de voorbereiding van de volgende stap om RVB-gronden voor het programma beschikbaar te krijgen, waaronder Oostrand Dronten, Noorderwold (2e fase) en Schokland.

Dit is een complexe opgave gelet op de pachtsituaties, de beperkte grondmobiliteit om ruilgronden beschikbaar te krijgen en het grotere aantal betrokken partijen. De provincie hoopt dat snel overeenstemming kan worden bereikt met het RVB en de andere betrokken partijen over de transactie van een 2e deel gronden voor het programma Nieuwe Natuur.

Actie

Vorbereiding transacties 2e deel gronden voor Nieuwe Natuur. Bij het RVB bestaat de behoefte aan duidelijke kaders om mee te werken.

Oosterwold

Achtergrond

Het RVB, de gemeente Almere en de gemeente Zeewolde werken gezamenlijk aan de gebiedsontwikkeling Oosterwold, één van de meest bijzondere gebiedsontwikkelingen in Nederland. Ook het waterschap en de provincie nemen deel in de bestuurlijke begeleidingsgroep. Het gaat om een gebied van 4.300 hectare waar ruimte is voor 15.000 woningen in een groene woonomgeving. Oosterwold wordt organisch ontwikkeld; Er is geen gedetailleerd plan vastgesteld, maar een eenvoudige set van spelregels die een veelheid van particuliere initiatieven mogelijk maakt. Binnen de spelregels worden initiatiefnemers uitgenodigd om het gebied zelf in te richten en ook groen, (stad-)landbouw en wegen te realiseren. De rol van de gemeente is zeer beperkt, ook op het gebied van traditionele gemeentelijke voorbereidingen als bouw- en woonrijp maken; de aanleg en het beheer van de wegen en riolering ligt bijvoorbeeld bij de initiatiefnemers. Oosterwold valt onder het programma Almere 2.0 en maakt daarmee onderdeel uit van het Regionaal Ontwikkelprogramma (ROP) van het RVB.

Resultaat

De belangstelling voor bouwen in Oosterwold is groot. Met de sterke toename van het aantal grondtransacties, heeft ook de bijdrage van het Rijk in het Fonds Verstedelijking Almere in 2018 een forse sprong gemaakt. Op het gebied van nieuwe natuur en windenergie zijn belangrijke mijlpalen bereikt (zie aldaar). Ook is een samenwerkingsovereenkomst water afgesloten, waarin negen **thema's zijn** benoemd waarop actie noodzakelijk is.

Oosterwold bevindt zich op dit moment in de overgang van de pioniersfase naar de stabilisatiefase. Dat brengt met zich mee dat naast het faciliteren van initiatieven, voor de komende periode een belangrijke taak zal liggen in het vertalen van de ervaringen van de afgelopen jaren en de vastlegging van de ontwikkelregels in wet- en regelgeving. Het Bestuurlijk Overleg Oosterwold heeft **ter voorbereiding op de tweede tussenevaluatie in 2019 vijf thema's benoemd waarop het** zich wil bezinnen. Op één thema is eind 2018 besloten dat de evaluatie in 2019 niet kan worden afgewacht en een koerswijziging noodzakelijk is: de wijze van inzameling en behandeling van afvalwater. Twee **scenario's worden uitgewerkt: een vorm van riolering** met centrale en decentrale waterzuivering.

Actie

Bezinning op vijf thema's, tweede tussenevaluatie in 2019, scenariostudie inzameling en behandeling van afvalwater.

Pampus

Achtergrond

Op 6 maart 2019 bracht Staatssecretaris Knops een werkbezoek aan Flevoland en Almere. Tijdens dit bezoek memoreerde hij dat het toekomstig stadsdeel Almere Pampus in die zin uniek is, dat dit de enige grote bouwlocatie is waarbij het RVB voor 100% grondeigenaar is. Het is dan ook niet toevallig dat Almere Pampus in de kamerbrief over het Regionaal Ontwikkelprogramma van het Rijksvastgoedbedrijf als mogelijk project wordt genoemd. De Flevolandse overheden hebben altijd regionale bereikbaarheid (de realisatie van een IJmeer verbinding) als voorwaarde benoemd voor woningbouw in Almere Pampus.

Resultaat

In het kader van Almere 2.0 wordt gewerkt aan een gezamenlijk Handelingsperspectief Oostflank MRA. Dit Handelingsperspectief kan worden gezien als een gezamenlijke actualisatie van de uitvoeringsagenda binnen de eerdere RRAAM afspraken. Het Handelingsperspectief wordt verder

uitgewerkt aan de hand van twee ateliers: verdichting van “Almere Centrum” en ontwikkeling van “Rond de Baai van de MRA”.

Het is interessant om mogelijke business cases te verkennen voor het versterken van de regionale bereikbaarheid en of ontwikkelingen rond de MRA-baai, zoals woningbouw in Almere Pampus financieel kunnen bijdragen aan een IJmeer verbinding. Tot dusverre is voor Almere Pampus uitgegaan van een plancapaciteit van circa 25.000 woningen. In de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 is vastgelegd dat de gerealiseerde opbrengst van de verkoop van Rijksground in Almere Pampus benodigd voor 8.000 woningen in het Fonds Verstedelijking Almere wordt gestort.

Actie

Een gezamenlijke verkenning en uitwerkingen van mogelijke business cases is gewenst als onderdeel van zowel het Handelingsperspectief Oostflank MRA, als het Regionaal Ontwikkelprogramma van het RVB.

Penitentiaire instellingen

Achtergrond

Eind 2018 is de penitentiaire inrichting Almere gesloten. Het gebouw is begin 2019 leeggehaald en het doel is om een nieuwe bestemming te vinden voor dit pand. Justitiële Jeugd Inrichting Intermetzo in Lelystad is wel in gebruik, maar wordt ook bedreigd met sluiting.

Resultaat

Met de sluiting van PI Almere zijn ruim 200 directe banen verloren gegaan, alsook vele indirecte banen. Daarnaast is een leemte ontstaan in de regionale veiligheidsketen. Afspraken zijn met minister Dekker gemaakt om deze casus in breder verband aan de orde te stellen in kabinetsverband en te linken aan de RRAAM-afspraken. Een vervolg is in gang gezet met Staatssecretaris Knops. In juni 2019 wordt de PI Almere overgedragen aan RVB. Het RVB werkt in afstemming met gemeente Almere aan herontwikkeling van het leeggekomen PI-gebouw in Almere.

Het risico op sluiting van de Justitiële Jeugd Inrichting Intermetzo in Lelystad lijkt allerminst van de baan. Dit is weliswaar formeel een particuliere instelling, met subsidie van het Rijk, waarbij het vastgoed niet van het Rijk is, maar vanuit provincie en rijk is de JJI niettemin materieel onverkort als een rijksinstelling te bezien. Grote alertheid en pro activiteit zijn hier geboden, om sluiting af te wenden. Ook hier gaat het zowel om banen als om de lokale en regionale veiligheidsketen.

Conform bestuurlijke afspraken zijn de betreffende gemeenten trekkers van de dossiers, niettemin is er bestuurlijke en ambtelijke afstemming en worden ook vanuit de provincie acties gepleegd.

Provinciale Omgevingsvisie

Achtergrond

In het coalitieakkoord “2015 - 2019 Flevoland: Innovatief en Ondernemend” is aangegeven, dat in deze collegeperiode een nieuwe omgevingsvisie wordt opgesteld. De omgevingsvisie gaat over de strategische hoofdkeuzen voor Flevoland voor de lange termijn. Conform planning zijn in juni 2016 de Flevo-perspectieven opgeleverd en is vervolgens in november 2017 de omgevingsvisie FlevolandStraks vastgesteld. Hierin worden de strategische hoofdkeuzen geformuleerd waar de omgevingsvisie zich op richt. Dit zijn:

- Ruimte voor initiatief
- Het verhaal van Flevoland
- Krachtige samenleving
- Regionale kracht
- Circulaire economie
- Duurzame energie
- Landbouw: meerdere smaken

Resultaat

In 2018 is samen met partners gewerkt aan de operationalisering van de visie FlevolandStraks. Halverwege 2018 is voor iedere opgave vanuit de visie en ambitie een koers uitgezet en de

gezamenlijke koers is tot uiting gekomen in . Nog voor de provinciale verkiezingen zal de gezamenlijke koers tot uiting komen in de eerste uitwerkingsagenda: “Samen Maken We Flevoland”. De praktijk laat zien dat de zeven opgaven niet op zichzelf staan. Waar opgaven elkaar vinden versterken zij elkaar en hangen zij met elkaar samen, ook met de opgaven van allerlei partners binnen en buiten Flevoland.

Actie

In 2019 zullen de opgaven als stippen aan de horizon richting geven aan de provinciale plannen en projecten.

Elementen van de uitwerkingsagenda zullen op termijn in beleid worden omgezet en vervolgens ook in het omgevingsprogramma opgenomen worden.

Watersportstrand Houtribdijk

Achtergrond

De provincie investeert ruim € 3 mln. om samen met RWS en de gemeente Lelystad een watersportstrand mogelijk te maken aan het Markermeer bij de dam met de hurkende man. De realisatie hiervan wordt gecombineerd met de versterking van de Houtribdijk door RWS. Doel van het watersportstrand is dat het gebruikt gaat worden door watersporters en voor watersportevenementen met een landelijke uitstraling.

Resultaat

Principe-afspraken over de wijze waarop de grond (waterbodem) voor dit doel gebruikt kan worden na realisatie van het project zijn vastgelegd in een brief van het RVB d.d. 28 sept 2016. Daarin zijn de intenties vastgelegd dat het zal gaan om een overeenkomst met langdurige looptijd (meer dan 20 jaar) en dat de provincie toestemming krijgt tot onderverhuur aan derden voor exploitatie en onderhoud van het strand.

Begin december rondt RWS het definitief ontwerp voor het watersportstrand af. In januari 2019 kunnen de afspraken tussen RVB en de provincie worden vastgelegd. Deze afspraken zijn nodig om over te kunnen gaan tot aanleg van het strand (opdrachtverlening van de provincie aan RWS). Het initiatief tot vooroverleg is inmiddels genomen door zowel de provincie als Rijkswaterstaat.

Windenergie

Achtergrond

Provincie Flevoland en de gemeenten Zeewolde, Dronten en Lelystad bieden initiatiefnemers de ruimte om zelf de tweede generatie windparken te ontwikkelen. Molenaars, grondeigenaren en bewoners in het landelijk gebied van Zuidelijk en Oostelijk Flevoland maken de plannen voor deze nieuwe generatie windparken. **In de structuurvisie “Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland” is als doelstelling gesteld met minder windmolens meer windenergie op te wekken. In de structuurvisie zijn 4 projectgebieden aangewezen waar het mogelijk is nieuwe projecten te realiseren volgens het principe van “opschalen en saneren” (oude windmolens vervangen voor minder maar grotere windmolens).**

Resultaat

Het nieuwe windpark Zeewolde (één van de 4 projectgebieden uit het regioplan) en de woningbouwlocatie Almere Oosterwold zijn twee grote ruimtelijke ontwikkelingen in Zuidelijk Flevoland. In het gebied rond de A27 overlappen beide ontwikkelingen elkaar. Naar aanleiding van de overlap is een bestuurlijke overeenkomst opgesteld tussen Rijk, provincie Flevoland, gemeente Almere en gemeente Zeewolde waarin afspraken zijn gemaakt over de wijze waarop beide ontwikkelingen zich zo goed mogelijk tot elkaar verhouden. Deze afspraak is op 27 juni 2017 ondertekend door betrokken regionale bestuurders en heeft de instemming van de betrokken bewindslieden. In 2018 heeft het overleg met name plaatsgevonden over de timing en nadere vormgeving van de bestuurlijk overeen gekomen afspraken. In 2019 wordt dit overleg voortgezet.

Een ander aspect in het projectgebied Zeewolde betrof het instellen van een saneringsfonds. Uit het fonds (dat gevoed wordt met de meeropbrengsten van het RVB) kunnen de kosten voor de te

saneren molens uit het projectgebied worden vergoed. De provincie heeft in juli 2017 met een bestuurlijke overeenkomst ingestemd met het beheer van dit fonds.

Zeeasterweg

Achtergrond

Na sluiting van stortplaats Nauerna (NH) krijgt de Zeeasterweg in Lelystad een belangrijker functie in de afvalverwijdering voor een groot deel van het land. Om die reden ontwikkelt stortbedrijf NV Afvalzorg nu uitbreidingsplannen. Naast storten vinden op de Zeeasterweg ook composteer activiteiten plaats door Orgaworld. Van deze twee afvalbedrijven ondervinden de directe burens, twee agrariërs met hun gezinnen aan de Zeeasterweg, hinder in hun bedrijfsvoering en woonplezier. Al enige tijd worden, onder begeleiding van de provincie gesprekken gevoerd tussen het stortbedrijf NV Afvalzorg en de agrariërs die hun bedrijf het dichtst bij de stortplaats hebben. De agrariërs **beseffen dat 'stortplaats weg' geen reële optie is en zijn bereid ruimer naar oplossingen te kijken**, waaronder bedrijfsverplaatsing. Gesprekken hebben als uitgangspunt dat alle ondernemers voort kunnen, op de plaats waar ze nu zitten of indien nodig ergens anders. Om tot een doorbraak te komen zijn meer spelers dan alleen agrariërs en Afvalzorg nodig. Bedrijfsverplaatsing als deel van de oplossing kan alleen met medewerking van het RVB (44 ha wordt gepacht van het RVB en ca 70 ha is in eigendom van de agrariërs).

Resultaat

De provincie is eigenlijk geen partij, maar speelt de rol van mediator. Om tot een oplossing voor alle partijen te komen lijkt het verplaatsen van de agrariërs de beste oplossing. Dan zitten zij en Afvalzorg en Orgaworld elkaar niet meer in de weg en kan elk bedrijf verder ontwikkelen. De vraag aan RVB is of meegewerkt kan worden aan verplaatsing van deze twee agrarische bedrijven. Er is een nationaal belang mee gediend, vanwege de continuïteit in de afvalverwerking die in het Landelijk Afvalbeheersplan is vastgelegd. Voor het pachtdeel van Bierma/Nijhof wordt gekeken naar verhuizen van pacht naar pacht. Voor de eigendomsdelen gaat het ook **om 'ruilen', waarbij de** pachtkavels van RVB in eigendom komen van de agrariërs en dat hun eigendom overgaat in pachtkavels, in eigendom van RVB. Voor zover hiermee kosten gemoeid zijn, is Afvalzorg bereid hierin bij te dragen.

Actie

Gezamenlijk verkennen of een grondruil mogelijk is. Een eerste stap is het organiseren van een bestuurlijk werkbezoek aan de Zeeasterweg, waarbij onder meer het nationale belang aan de orde zal komen.

Zonneparken

Achtergrond

Het RVB heeft veel grondbezit in Flevoland (22% van grondoppervlak Flevoland). Het Rijk heeft in de loop van 2018 aangegeven Rijksgronden in te willen zetten voor duurzame energieopwekking. Aanvullend op haar ambities in de stedelijke zones heeft PS op 18 juli 2018 de Structuurvisie Zon vastgesteld. Deze biedt ontwikkelingsruimte voor 500 hectare zonneparken in het landelijk gebied van Flevoland. Hierover is een aantal gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers vanuit het RVB om te bezien in hoeverre Rijksgronden ingezet kunnen worden voor de Duurzame Energieopgave van Flevoland.

Resultaat

Op 12 oktober 2018 heeft staatssecretaris Knops bij Kamerbrief laten weten dat het Rijk het beleid ten aanzien van (agrarische) Rijksgronden actualiseert (i.e. gronden ook inzetten voor duurzame energieopwekking). In dat kader wordt ook specifiek Flevoland genoemd als voorbeeld. Dit beeld is bevestigd in het concept Klimaatakkoord. Het RVB legt nadrukkelijk ook de koppeling met andere opgaven zoals bodemvitaliteit en bodemdaling. En let op de principes van openbaar, marktconform en transparant.

Daarnaast is in het kader van de verbreding van de A6 intensief overleg gevoerd met RWS over ruimtereservering voor duurzame energieopwekking. In dit kader is samen met RWS onderzoek uitgevoerd naar de potentie van zonne-energie langs de A6 in Flevoland tussen Almere en de

Ketelbrug. Voor de verbreding van de A6 is vanuit het DuurzaamPLUS spoor daarnaast een kansenwaaier gemaakt waarin een aantal kansen voor duurzaamheid zijn benoemd. Besluitvorming hierover de GS vindt in december/januari plaats. In december heeft het RVB de ambtelijke werkgroep Zon (gemeenten, provincie en netbeheerder) deelgenoot gemaakt van het programma dat het RVB voor de inzet van haar gronden wil uitwerken. Vanuit het RVB is hiervoor een accounthouder voor Flevoland benoemd.

Momenteel lopen twee zonne-energiepilotprojecten in Flevoland.

- De eerste is een gezamenlijk ontwikkelproject van RVB (trekker) met Almere en RWS dat de mogelijkheden van een zonnepark tussen Almere Buiten en de A6 (stedelijke zone) inzichtelijk maakt. Het onderzoek- en burgerparticipatieproces is vergevorderd. Er loopt nog een vervolgonderzoek naar geluidseffecten. Zodra dit onderzoek is afgerond en besproken kan het participatieproces worden afgerond. De volgende stap is dan een principebesluit in de gemeenteraad.
- De tweede is een gezamenlijk onderzoek met RWS naar de potentie van zonne-energie langs de A6 tussen Almere en de Ketelbrug. Voor de verbreding van de A6 is vanuit het DuurzaamPLUS spoor daarnaast een kansenwaaier gemaakt waarin een aantal kansen voor duurzaamheid zijn benoemd. Besluitvorming hierover in GS moet nog plaats vinden (na het bestuurlijk overleg eind maart 2019).

In december heeft het RVB de ambtelijke werkgroep Zon (gemeenten, provincie en netbeheerder; aan zet voor het realiseren van de 500 hectare zonne-energie in het landelijk gebied) deelgenoot gemaakt van het programma dat het RVB voor de inzet van haar gronden wil uitwerken. Vanuit het RVB is hiervoor een accounthouder voor Flevoland benoemd.

Actie

In 2019 ligt de verdere uitwerking van het DuurzaamPLUS-spoor voor. Daarnaast wordt de ontwikkelruimte voor zonneparken in het landelijk gebied geëvalueerd, daarbij is nadrukkelijk ook aandacht voor welke type gronden daarvoor worden ingezet. Het RVB zoekt momenteel haar rol binnen het proces om de Regionale Energiestrategie voor Flevoland op te gaan stellen. Een van de acties is om de ontwikkelruimte voor zonneparken in het landelijk gebied in kaart te brengen.